

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з наукової роботи
Національного університету
охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика,
професор Наталія САВИЧУК
24 травня 2024 року

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Школьника Михайла Борисовича
на тему «Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої моделі
реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю із застосуванням
рефлекторно-навантажувальних пристроїв» на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона
здоров'я» наукова спеціальність 14.02.03 «Соціальна медицина»**

Призначені наказом Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від 06.05.2024 №2023 голова та рецензент, а саме:

Голова - д.мед.н. професор Владимиров Олександр Аркадійович, завідувач кафедри фізичної та реабілітаційної медицини і спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика;

(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ініціали)

Рецензент: доцент Назар Оксана Василівна, к.мед.н., завідувачка кафедри педіатрії, дитячої неврології та медичної реабілітації НУОЗ України імені П. Л. Шупика»

(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ініціали)

розглянувши дисертацію Школьника Михайла Борисовича на тему: «Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю із застосуванням рефлекторно навантажувальних пристроїв», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина» (тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради НУОЗ України імені П. Л. Шупика від 09.02.2022 протокол № 2.), наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару кафедри управління охороною здоров'я, кафедри фізичної та реабілітаційної медицини і спортивної медицини, кафедри педіатрії, дитячої неврології та медичної реабілітації Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «07» травня 2024 (протокол № 1), ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації

За роки незалежності України проблемі організації реабілітації дітей з інвалідністю та соціального захисту дітей з обмеженими функціональними можливостями приділяється все більше уваги.

Проте незважаючи на постійне удосконалення медичних технологій та підвищення якості надання реабілітаційної допомоги дітям з ураженням нервової системи, в Україні та інших країнах світу не відмічається тенденції до зниження дитячої інвалідності внаслідок захворювань нервової системи, яка становить 15,7%-16,0% у структурі інвалідності дітей.

Інвалідність дитячого населення становить одну з вагомих медико-соціальних та соціально-економічних проблем України. Серед усього дитячого населення діти з інвалідністю складають 2,0–2,1% і переважна більшість їх зберігають статус особи з інвалідністю і у подальшому житті, що обумовлює великі витрати суспільства на медико-соціальне забезпечення даного контингенту осіб, а також вагомо порушує процес забезпечення трудового потенціалу та обороноздатності нації.

Згідно конвенції ООН про права дитини, до якої приєдналась Україна, передбачено, що кожна дитина, в тому числі з наявними функціональними обмеженнями, «повинна вест повноцінне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють її впевненості в собі і полегшують її адекватну участь у житті суспільства» [Стаття 23]. Розвиток та удосконалення реабілітаційної допомоги є важливою складовою забезпечення даного права дітей із інвалідністю.

Реабілітаційна допомога дітям з дитячим церебральним паралічем (ДЦП) та іншими захворюваннями нервової системи, які призводять до порушення рухової сфери, ортопедичних ускладнень та соціальної адаптації, потребує активного наукового дослідження та обґрунтування можливостей її удосконалення, що й обумовлює актуальність дисертаційної роботи Школьника М.Б.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконувалася відповідно до плану наукових досліджень Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика та є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри управління охороною здоров'я «Обґрунтування інноваційних моделей управління та оптимізації організаційних форм діяльності органів, підприємств та закладів охорони здоров'я» (державний реєстраційний номер 01200U101680, термін виконання 2020-2024 рр.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Аспірант Школьник Михайло Борисович своєчасно виконував всі розділи індивідуального плану наукової роботи в установлені терміни. Своєчасність та повнота виконання індивідуального плану аспіранта підтверджена результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації.

Аспірантом Школьником Михайлом Борисовичем сумісно із науковим керівником за результатами проведеного патентного пошуку та аналізу наукової літератури визначено актуальність теми, мету, завдання та методи дослідження даної роботи, суть якої полягала в обґрунтуванні, розробці та впровадженні оптимізованої моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю із застосуванням рефлекторно-навантажувальних пристроїв, яка й вирішила цю наукову та проблему.

Автор особисто здійснював збір первинного матеріалу, його аналіз та впровадження результатів дослідження в практику діяльності закладів охорони здоров'я.

4. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації. Дослідження проводилось з дотриманням основних біоетичних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участі людини, Настанови з клінічних досліджень та наказів МОЗ України. Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі отримані на достатньому фактичному матеріалі. Достовірність даних підтверджена, окрім достатнього обсягу спостережень, використанням надійних статистичних методів обробки та аналізу даних.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше в Україні здійснено медико-соціальне обґрунтування удосконаленої функціонально-організаційної моделі комплексної реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю внаслідок ураження нервової системи із застосуванням рефлекторно-навантажувальних пристроїв. Ключовими інноваційними елементами розробленої моделі є удосконалення програми фізичної терапії, в програму якої було запропоновано застосування рефлекторно навантажувального пристрою «Гравістат», мультидисциплінарний підхід до надання реабілітаційної допомоги та її скоординованість; комплексність та безперервність реабілітаційної допомоги за рахунок міжвідомчої взаємодії закладів охорони здоров'я різних форм підпорядкування.

раціональне використання коштів та додаткове фінансування територіальними громадами.

Крім того, автором удосконалено підходи до розробки індивідуальних програм реабілітації учасниками мультидисциплінарної команди з урахуванням потреб дітей з інвалідністю внаслідок ураження нервової системи.

У дослідженні набули подальшого розвитку методичні підходи до застосування спеціалізованих опитувальників, шкал у медико-соціальних дослідженнях; методи оцінки ефективності реабілітаційних програм.

Отримані результати дослідження дозволили доповнити сучасні теорії соціальної медицини в частині вчення про організацію реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю, що має теоретичне значення та сприятиме покращенню доступності до реабілітаційних послуг дитячого населення.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати стали підставою для розробки оптимізованої функціонально-організаційної моделі комплексної реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю внаслідок ураження нервової системи.

Впровадження результатів дослідження здійснено на галузевому, регіональному та місцевому рівні, що засвідчено актами впровадження.

6. Теоретичне значення одержаних результатів полягає в суттєвому доповненні теорії соціальної медицини в частині вчення про організацію управління ЗОЗ зокрема в умовах кризового стану.

7. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що її результати можна розглядати як методичну основу для удосконалення організації реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю внаслідок ураження нервової системи у реабілітаційних закладах будь-якої форми власності, за рахунок впровадження нових методів фізичної терапії застосуванням рефлекторно навантажувального пристрою «Гравістат», а також використання мультидисциплінарного підходу при наданні реабілітаційної допомоги.

Запроваджений та удосконалений принцип мультидисциплінарного підходу до надання реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю і її скоординованість, комплексність та безперервність реабілітаційної допомоги шляхом міжвідомчої взаємодії закладів охорони здоров'я.

На галузевому рівні впроваджено окремі елементи моделі шляхом:

- внесення змін в лекційні матеріали циклу спеціалізації для керівників закладів охорони здоров'я «Організація і управління охороною здоров'я»;

на регіональному рівні упровадження результатів стало підґрунтям для розробки:

- оптимізованої функціонально-організаційної моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю внаслідок хвороб нервової системи, що супроводжуються руховими порушеннями;
- алгоритму надання реабілітаційної допомоги та мультидисциплінарного супроводу дитини з інвалідністю при ураженні центральної нервової системи;
- методичних підходів до комплексної оцінки медико-соціальної ефективності реабілітації дітей з інвалідністю внаслідок хвороб нервової системи мультидисциплінарною командою.

Результатом практичного впровадження оптимізованої функціонально-організаційної моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю стало зменшення обмежень життєдіяльності у дітей з інвалідністю, підвищення ефективності реабілітаційних програм за рахунок включення до них реабілітації із використанням рефлекторно-навантажувального пристрою «Гравістат»; впровадження системи моніторингу результатів реабілітації та корекції реабілітаційних програм на підставі результатів порівняльної оцінки їх ефективності.

За матеріалами дослідження доцільно підготувати методичні рекомендації для організаторів охорони здоров'я, фахівців із реабілітації, а також продовжити використовувати одержані автором результати в освітньому процесі закладів вищої освіти для слухачів циклів спеціалізації та підвищення кваліфікації за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я».

8. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою. Аспірантом Школьніком М.Б. у процесі написання дисертації проведено глибокий аналіз інформаційних джерел за темою дисертації. Дисертаційна робота виконана на сучасному науково-методичному рівні та базується на достатньому обсязі матеріалів, використаних для теоретичного та медико-соціального дослідження.

Автором проаналізовано 128 інформаційних джерел за темою, 15 нормативно-правових документів; дані форм державної статистичної звітності № 19 "Звіт про дітей з інвалідністю віком до 18 років", зведені по Україні та у розрізі її регіонів та оприлюднені у статистичних довідниках: «Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні» за 2010- 2022 рр.; 280 анкет для вивчення способу життя дітей з інвалідністю в дитинства та надання їм медико-соціальної допомоги.

За обраною тематикою здобувач має високу обізнаність з результатами наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених.

9. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

Результати дисертації повністю викладені у 14 наукових працях, в тому числі: у 5-ти статтях у наукових фахових виданнях України, у 1-й статті у виданні, що входить до наукометричної бази Scopus; у 2-х статтях у Міжнародних європейських наукових виданнях (Польщі та Чехії); 6-ти тезах в збірках матеріалів науково-практичних конференцій.

Провідний внесок підготовки матеріалів публікацій за обсягом належить аспіранту Школьніку М.Б., який особисто здійснював статистичну обробку, аналіз одержаних результатів та підготовку матеріалів до друку.

Праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях

В журналах категорії А

1. **Mykhaylo B. Shkolnyk, Vasyl M. Mykhalchuk, Yevgeniya B. Sharhorodska, Lidia M. Melenchuk.** Evaluation of the effectiveness of methods of rehabilitation assistance to children with disabilities in the case of musculoskeletal disorders according to the data of parents' questionnaire. **Acta Balneologica – Варшава, Польща** (Web of Science (ESCI).T. LXIV. № 4 (170)/2022. P. 311-317. <https://doi.org/10.36740/ABAL202204107>.

В журналах категорії Б

2. **Школьник М.Б., Михальчук В.М.** Оцінка ефективності методів реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю при порушеннях опорно-рухового апарату. (Огляд літератури). *Актуальні проблеми сучасної медицини. Вісник Української медичної стоматологічної академії.* 2022. Том 2., Випуск 2(78). С.127-133. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.22.2.127>. ISSN 2077-096 (print) ISSN 2077-1126 (online).

3. **Школьник М.Б., Михальчук В.М.** Реабілітація дітей з інвалідністю: медико-соціальна характеристика сім'ї. *фаховий журнал «Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України».* 2022. №2 (92). 10-16. <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2022.2.13299>. ISSN 1681-2786.

4. **Школьник М.Б., Михальчук В. М.** Оцінка ефективності реабілітаційного відновлення дітей з інвалідністю при ураженнях центральної нервової системи. *Актуальні проблеми сучасної медицини. Вісник Української медичної стоматологічної академії.* 2022. Том 22, Випуск 3-4 (79-80). С.95-99. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.22.3.4.95>.

5. **Школьник М.Б.** Розробка оптимізованої функціонально-організаційної моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю при ураженнях центральної нервової системи. *«Перспективи та інновації науки.* (Рубрика

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

Матеріали конференцій

1. Школьник М.Б. Вивчення ефективності реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю при порушеннях опорно-рухового апарату за даними анкетування батьків. Features of the development of modern science in the pandemic's era: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 2), July 15, 2022. Berlin, Germany: European Scientific Platform. P. 76-79. <https://doi.org/10.36074/scientia-15.07.2022>. ISBN 979-8-88526-796-0

2. Shkolnyk M. B. Experience in organizing a rehabilitation program for children with disabilities. International scientific conference. International scientific conference "New trends and unsolved issues in medicine" : conference proceedings (July 29–30, 2022. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. P. 206-209. ISBN 978-9934-26-226-5 © ISMA University of Applied Sciences, 2022.

3. Школьник М. Б. Вдосконалення алгоритму реабілітаційного відновлення дітей з інвалідністю при ураженнях центральної нервової системи. The 13th International scientific and practical conference "Innovations and prospects of world science" (August 17-19, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada, 2022. P. 43-47. ISBN 978-1-4879-3794-2.

<https://sciconf.com.ua/xiii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovations-andprospects-of-world-science-17-19-08-2022-vankuver-kanada-arhiv/>

4. Школьник М.Б. Алгоритм реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю при порушеннях опорно-рухового апарату. The current state of development of world science: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference, August 5, 2022. Lisbon, Portuguese Republic: European Scientific Platform. P. 158-160. ISBN 979-8-88526-794-6 . <https://doi.org/10.36074/scientia-05.08.2022>.

5. Школьник М.Б., Михальчук В.М. Організація роботи мультидисциплінарної команди спеціалістів для реабілітації дітей з інвалідністю. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я», 27 травня 2022 року. С. 66-67.

6. Shkolnyk M. Analysis Of The Efficiency Of Rehabilitation Assistance For Children With Disability In Disorders Of The Locomotive Apparatus// Progressive research in the modern world. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2022. Pp. 132-134. URL

Впровадження наукових досліджень у практику.

Практичне значення роботи полягає в тому що впровадження результатів дослідження здійснено:

- у діяльність закладів охорони здоров'я м. Києва та Київської області і м. Львова та Львівської області, що засвідчено 8-ма актами впровадження.

- КНП Дитяча клінічна лікарня №7 Печерського району м.Києва.
- НДСЛ МОЗ України «ОХМАТДИТ» (2 акти впровадження).
- КНП «Дрогобицька міська поліклініка» ДМР, м.Дрогобич.
- КНП «Київська міська клінічна лікарня №18».
- КНП «Львівський обласний спеціалізований будинок дитини «Любисток».
- Комунальний заклад Львівської обласної ради «Навчально-реабілітаційний центр «Левеня».
- ДУ «Інститут спадкової патології НАМН України». Медико-генетичний центр.

Результатом практичного впровадження оптимізованої функціонально-організаційної моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю стало зменшення обмежень життєдіяльності у дітей з інвалідністю, підвищення ефективності реабілітаційних програм за рахунок включення до них реабілітації із використанням рефлекторно-навантажувального пристрою «Гравістат», впровадження системи моніторингу результатів реабілітації та корекції реабілітаційних програм на підставі результатів порівняльної оцінки їх ефективності.

11. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості. Проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують Школьника Михайла Борисовича як кваліфікованого фахівця і дослідника. Здобувач має глибокі фахові знання, педагогічний хист, здібний до наукових досліджень, вміє глибинно аналізувати, аналітично мислити та формувати висновки. Методично проводив наукові дослідження за темою дисертації, приймав активну участь у науково - практичних конференціях в Україні та за кордоном. За період вивчення в межах наукового дослідження у закладі охорони здоров'я зарекомендував себе як сумлінний здобувач та науковець, висококваліфікований та відповідальний лікар, який є сформованим кваліфікованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, високою ерудицією та досвідом, що дозволяє вважати його

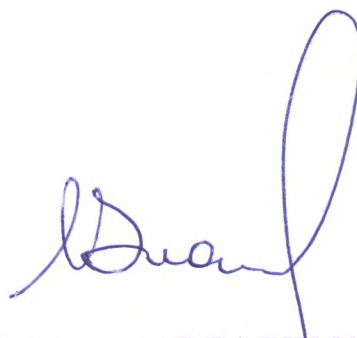

фахівцем зі спеціальності 222 «Медицина».

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, впровадження їх у практику, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, відповідність роботи вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Наказу МОН України від 19.08.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», рекомендувати дисертацію Школьника Михайла Борисовича на тему: «Медико-соціальне обґрунтуванням оптимізованої моделі реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю із застосуванням рефлекторно навантажувальних пристроїв», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина», наукова спеціальність 14.02.03 «Соціальна медицина» до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 222 «Медицина».

Головуючий на засіданні
фахового семінару завідувач кафедри
фізичної та реабілітаційної медицини і
спортивної медицини НУОЗ України
імені П. Л. Шупика

Олександр ВЛАДИМИРОВ